

A könyvvizsgálati munka szakaszai

2011

Bevezetés

- **Miért ezt a témát, miért ilyen módszerrel?**
- **Elvárás a tagság részéről (gyakorlatias, kapcsolatok, fehér foltok)**
- **A kulturált vita nem okoz kárt, a tudáshiány igen!**

Kockázatfelmérés

- **Nem értjük a kockázatot, nem értjük a „céget”**
- **Nincs taxatív lista a kockázatokról**
- **Kis cég, egyszerűbb folyamat, kis kockázat?**
- **Kapcsolat: eredendő kockázat, vállalkozás folytatásának elve**

Területek kockázatfelmérésnél

- ☐ Kik a tulajdonosok, kapcsolt felek, hol „működik” a cég?
- ☐ Mit ad el a társaság? Mit vesz? Milyen tevékenységet folytat?
- ☐ „Környezet”

Területek kockázatfelmérésnél 2

- **Érdekhordozók**
- **Vezetőség céljai, prémiumcélok**
- **Társaság céljai, prioritások**

1. Feladat

Jegyzet 14. old.

- ☐ Melyik mérlegképes
- ☐ Melyik audit cél (teljesség, létezés, értékelés, stb.)

1. Feladat - Megoldás

- ☐ építőipar helyzete, jellemzői, piaci körülmények
 - ☐ finanszírozás, cash-flow, likviditási helyzet
 - ☐ csalás kockázata, fiktív eredmény
 - ☐ tulajdonosi elvárások, vezetőség hozzáállása
 - ☐ hitelek feltételeinek való megfelelés
-
- ☐ készletek: értékelés
 - ☐ vevők: létezés, értékelés
 - ☐ vállalkozás folytatásának elve

Területek kockázatfelmérésnél 3

IT környezet

- ☐ Mennyire függnék a beszámoló illetve a kapcsolódó főkönyv adatai az IT környezettől?
- ☐ Ha függ, akkor a társaság mennyire veszi „komolyan” az IT környezet megfelelő működtetését?
- ☐ Mennyire komplex a környezet, mik az általános veszélyek?

2. Feladat

Jegyzet 19. old.

- ☐ Melyik mérlegtétel vagy eredménykimutatás-tétel
- ☐ Melyik audit cél (teljesség, létezés, értékelés, stb.)

2. Feladat - Megoldás

- ☐ alvállalkozói teljesítmények bekerültek-e?
 - ☐ készletek várható realizálhatósága
 - ☐ vezetőség motivációja
 - ☐ anyavállalat elvárásai – eredmény átcsoportosítás
 - ☐ kapcsolt felek: transzferárak, adókockázat
-
- ☐ költözés: céltartalék, tárgyi eszközök értékelése
 - ☐ készletek: teljesség, értékelés és létezés
 - ☐ egyéb ráfordítások: értékelés, teljesség
 - ☐ közvetített szolg., elhatárolások: teljesség

Milyen érték legyen az alapja a lényegességi számításnak?

- ☐ Melyik érték torzulása vezet változáshoz a tulajdonosok, bankok és egyéb érdekhordozók döntéseinél, értékítéleteinél?
- ☐ Biztos, hogy nem egyforma fontosságú minden lehetséges érték, ne átlagoljunk!
- ☐ Ha a minimumot vesszük hol a kockázatorientáltság és a hatékonyság?

Mire használjuk az egyes lényegességi értékeket?

- ☐ Pénzügyi kimutatások egészére vonatkozó lényegesség
- ☐ Sajátos ügyletcsoportokra, számlaegyenlegekre vagy közzétételekre vonatkozó lényegességi szint (ha releváns)
- ☐ Végrehajtási lényegesség
- ☐ Elhanyagolható hiba

Lényegességi értékek

- **Sávon belüli elhelyezés szempontjai (integritás, kontrollkörnyezet minősége, változások, előző évi tapasztalatok, várható audit eltérések száma, értéke stb.)**
- **Fordított arányosság**
- **Nincsenek köbe vésve az audit folyamán !**

3. Feladat

Jegyzet 26. old

- ☐ Melyik mérlegtétel vagy eredménykimutatás-tétel a legmegfelelőbb a lényegességi értékek alapjául?
- ☐ Sávon belül óvatosabb vagy kevésbé óvatosabb megközelítés?
- ☐ Konkrét értékek kiszámítása

3. Feladat - Megoldás

- Tulajdonos elvárása: árbevétel
 - Eredmény: nulla közeli
 - Kockázatos környezet
 - Vetítési alap: Nettó árbevétel
-
- Lényegesség: $\text{Árbevétel} * 0,5\% = 10 \text{ millió Ft}$
 - Elhanyagolható hiba: $\text{Lényegesség} * 5\% = 500 \text{ eFt}$

4. Feladat

Jegyzet 28. old

- ☐ Melyik mérlegtétel vagy eredménykimutatás-tétel a legmegfelelőbb a lényegességi értékek alapjául?
- ☐ Sávon belül óvatosabb vagy kevésbé óvatosabb megközelítés?
- ☐ Konkrét értékek kiszámítása

4. Feladat - Megoldás

- Tulajdonos elvárása: eredmény
 - Kevésbé kockázatos környezet
 - Vezetőség integritása
 - Előző évek tapasztalata jó
-
- Vetítési alap: Adózás előtti eredmény
 - Lényegesség: $\text{Eredmény} \cdot 10\% = 24 \text{ millió Ft}$
 - Elhanyagolható hiba: $\text{Lényegesség} \cdot 1\% = 240 \text{ eFt}$

PÁRBESZÉD, HOZZÁSZÓLÁSOK

- Személyes tapasztalatok, vélemények, példák a kockázatfelmérés témakörében
- Személyes tapasztalatok, vélemények, példák a lényegesség témakörében

Kritikus területek kiválasztása

- Kritikus területek = ügyletcsoporthok, számlaegyenlegek, beszámoló tételek vagy közzétételek
- Főkönyvi számlák halmazával általában meghatározható, néha szükséges alábontás
- Főkönyvi számlák hasonló kockázati tulajdonságú, de lehető legnagyobb halmaza

Kritikus területek kiválasztása

2

- Nem csak a méret a lényeg (alul- vagy túlértékelés, „motiváció”, változás előző évhez, eredendő kockázat a kockázatfelmérésből, tranzakciószám, stb.)
- Ahol nagyobb a hiba kockázata a korábban vizsgált kritériumok alapján
- Kapcsolat: mélyebb audit munka, rendszerfelmérés

5. Feladat

Jegyzet 32. old.

- ☐ 1. és 3. Feladat adatai is fontosak (adatok, háttér-információ, lényegességi értékek)
- ☐ Szubjektivitás: nem egyértelmű eseteknél
- ☐ Eredmény: kritikus terület vagy nem

5. Feladat - Megoldás

- ☐ Tárgyi eszköz
- ☐ **Áruk**
- ☐ **Vevők**
- ☐ **Pénzeszközök**
- ☐ Egyéb követelés
- ☐ Aktív időbeli elhatárolás
- ☐ Jegyzett tőke
- ☐ **Szállítók**
- ☐ Egyéb kötelezettség
- ☐ Rövid lejáratú hitel
- ☐ Passzív időbeli elhatárolás

6. Feladat

Jegyzet 33. old.

- ☐ 2. és 4. Feladat adatai is fontosak (adatok, háttér-információ, lényegességi értékek)
- ☐ Szubjektivitás: nem egyértelmű eseteknél
- ☐ Eredmény: kritikus terület vagy nem

6. Feladat - Megoldás

- ☐ **Tárgyi eszköz, immateriális javak**
- ☐ **Készletek**
- ☐ **Vevők**
- ☐ **Pénzeszközök**
- ☐ **Egyéb követelés**
- ☐ **Aktív időbeli elhatárolás**
- ☐ **Jegyzett tőke**
- ☐ **Szállítók**
- ☐ **Céltartalék**
- ☐ **Egyéb kötelezettség**
- ☐ **Rövid lejáratú kötelezettség kapcsolttal szemben**
- ☐ **Passzív időbeli elhatárolás**

Átfogó könyvvizsgálati stratégia

Az egyes kritikus területekre az audit stratégia

☐ **kontroll alapú (főleg az ügyfél kontrolljaira támaszkodó),**

vagy

☐ **szubsztantív alapú (főleg alapvető vizsgálati eljárásokat, tehát teszteléseket és elemzéseket)**

audit eljárásokat alkalmaz az auditor.

Átfogó könyvvizsgálati stratégia 2

- ☐ **Döntési fa**
- ☐ **Jól működnek a kontrollok?**
- ☐ **Hatékony módszer támaszkodni a kontrollokra
(kevesebb idő visz el ez a módszer, mint ugyanezt
szubsztantív alapon levizsgálni?)**

Átfogó könyvvizsgálati stratégia 3

Kapcsolat:

- ☐ Milyen mélységű rendszerfelmérés a kritikus területekre (kell-e tesztelni a kontrollokat)?
- ☐ Mennyi alapvető vizsgálati eljárást (tesztelés, elemzés) kell végrehajtani?

Rendszerfelmérés

Ha nem értem a folyamatot, a kapcsolódó dokumentációt, akkor nem tudom leauditálni a folyamat mögött álló kritikus területeket!!!!

Rendszerfelmérés 2

- Egy folyamat – több kritikus terület
- Egy kritikus terület – több folyamat
- Rutin, nem rutin és becslési eljárások

Rendszerfelmérés 3

- Mely folyamatokat – kritikus területek, zárás is
- Kritikus út felmérése, kritikus pontok meghatározása
- „Végigsétálunk” egy tranzakció segítségével a folyamaton, validáljuk azt (ezt lehet későbbi folyamatként is elvégezni)

Rendszerfelmérés 4

- „Mi mehet rosszul, mi romolhat el?” kérdések feltevése az egyes kritikus pontoknál a releváns audit célokra
- Zárási folyamat felmérése is fontos
- Ügyfél kontrolljainak dokumentálása (IT kontrollok is), előzetes értékelése

7. Feladat

Jegyzet 46. old.

- ☐ **Kritikus út meghatározása**
- ☐ **Kritikus pontokra „Mi mehet rosszul?”**
- ☐ **Kontrollok beazonosítása**

7. Feladat - Megoldás

- ☐ Az áru átvétele, átvizsgálása, mennyiségi és minőségi ellenőrzés, jóváhagyás
- ☐ Bevétjegy kiállítása, szállítólevél jóváhagyása
- ☐ A készlet bevételezés rögzítése a készletrendszerben a
- ☐ Szállítói számla átkerül a Szállítói osztályra
- ☐ Számla ellenőrzése, tranzakció rögzítése
- ☐ Beszerzések összesítése és feladása a főkönyvbe

Rendszerfelmérés 5

- Van aki itt végzi el „végigsétálást” (kontrollok beazonosítása után)
- **DÖNTÉSI PONT A STRATÉGIÁRÓL ISMÉT !!!**
- **Kontrollok tesztelése, de csak kontroll alapú megközelítésnél !!!**

Kontrollok tesztelése

- Csak akkor ha működnek a kontrollok és hatékonyabb mint a szubsztantív alapú megközelítés
- Melyik az a legszűkebb számú kontroll-halmaz, amely lefedi a teljes kritikus utat, minden kritikus pont minden releváns audit célját kontrollálja
- Átlagos magyar cégek auditjánál nem!

PÁRBESZÉD, HOZZÁSZÓLÁSOK

- Személyes tapasztalatok, vélemények, példák a könyvvizsgálati stratégia témakörében
- Személyes tapasztalatok, vélemények, példák a rendszerfelmérés, kontrollok tesztelése témakörében

Kontroll környezet kihatása a könyvvizsgálati munkaprogramra

- ☐ Mikor milyen szintű az ellenőrzési kockázat?
- ☐ Mi a legmagasabb elfogadható szintje a feltárási kockázatnak ?
- ☐ Kapcsolat: feltárási kockázat legmagasabb szintje a kritikus területre vagy a kritikus területre és az audit célra

A könyvvizsgálati munkaprogram tervezése

- A feltárási kockázat elfogadható legmagasabb szintje határozza meg azt a minimális mélységű munkát, amit el kell végezni az audit bizonyosság megállapításához.
- A programot az audit célokra és a kritikus területekre érdemes megfogalmazni.
- Rendszerfelmérés felhasználása !!!

8. Feladat

Jegyzet 65. old.

- ☐ Audit program készítése

- ☐ 7. Feladat felhasználása

8. Feladat - Megoldás

- ☐ **Analitika-főkönyv egyeztetés**
- ☐ **Szokatlan tételek**
- ☐ **Év végéhez közeli tételek – leltározás során begyűjtött szállítólevelek**
- ☐ **Lekönyveletlen kötelezettségek**
- ☐ **Devizás értékelés**
- ☐ **Köröztetés**
- ☐ **Analitikus eljárások**

Könyvvizsgálói részvétel a leltározáson

- **Ügyfél kontroll megfigyelése – audit teszt**
- **Gyakorlati problémák**
- **Kapcsolódás** – alternatív audit eljárások
– teszteléseknél adatok használata

9. Feladat

Jegyzet 71. old.

- ☐ Audit program ellenőrzése
- ☐ Jó-e az ügyfél „kontrollja” ?
- ☐ Adatok begyűjtése a későbbi audit tesztelésekhez

9. Feladat - Megoldás

- ☐ Tesztszámlálás két irányban célszerű
- ☐ „Jogok és kötelezettségek” audit cél
- ☐ Készletmozgások a leltározás alatt
- ☐ Fordulónap körüli készletmozgások dokumentumai
- ☐ Miért pont 10 tételt kell számolni?
- ☐ Leltárszabályzat, leltárutasítás

PÁRBESZÉD, HOZZÁSZÓLÁSOK

- Személyes tapasztalatok, vélemények, példák a könyvvizsgálói munkaprogram témakörében
- Személyes tapasztalatok, vélemények, példák a leltározás, leltározáson való könyvvizsgálói részvétel témakörében

Könyvvizsgálati eltérések értékelése

- ☐ Amennyiben eltérést találtunk 2 különböző, egymástól független döntés
- ☐ Ki kell-e terjeszteni a tesztelést?
- ☐ A talált eltéréseket le kell-e könyvelni?

Ki kell-e terjeszteni a tesztelést ?

- ☐ Az eltérés hiba?
- ☐ Van még tétel, amit nem teszteltünk?
- ☐ A hiba izolált hiba vagy rendszerhiba?
- ☐ Az esetleges extrapolálás után az extrapolált hiba nagysága

Ki kell-e terjeszteni a tesztelést ?

2

- ☐ Extrapolált hiba kisebb mint az elhanyagolható hiba -> be lehet fejezni a tesztet
- ☐ Extrapolált hiba nagyobb mint a végrehajtási lényegességi szint -> ki kell terjeszteni a tesztet
- ☐ Extrapolált hiba kettő között -> könyvvizsgáló döntése

A talált eltéréseket le kell-e könyvelni?

- ☐ Az eltérés hiba?
- ☐ Az adott tesztnél talált hibák összértéke eléri a elhanyagolható hiba értékét?

Ha igen, feladjuk a lekönyvelendő audit eltérések listájára

Ha nem, eldobjuk, nem gyűjtjük.

10. Feladat

Jegyzet 79. old.

- ☐ **Eltérések kiértékelése**
- ☐ **Ki kell-e terjeszteni a tesztelést?**
- ☐ **Le kell-e könyvelni az eltérést?**

10. Feladat - Megoldás

☐ Hiba kapcsolt feleknél:

- ☐ nincs mit extrapolálni – teljes populációt teszteljük
- ☐ szerepeltetni az audit eltérések listáján
- ☐ ügyfél könyveli - megoldódik

☐ Hiba szállítóknál:

- ☐ extrapolálni – további munkát igényel
- ☐ meghaladja a lényegességi szintet - korlátozás

Összefoglaló dokumentum készítése

- ☐ **Nagyobb audit kérdések részletezése
konklúzióval és indoklással**
- ☐ **A lényegességi értékek frissítése**
- ☐ **Könyvvizsgáló véleménye, milyen jelentés**

Könyvvizsgálói jelentés

- Előző években oktatásra került részletesen
- Csak ha megkaptuk a teljességi nyilatkozatot (melléklet: le nem könyvelt audit eltérések listája)
- 11. Feladat

11. Feladat

Jegyzet 85. old.

- ☐ Milyen jelentés, milyen záradék?
- ☐ Mit fogalmazunk meg a korlátozásnál?
- ☐ Kell-e még valamelyik részt módosítani a standard jelentésben?

11. Feladat - Megoldás

- ☐ A) Jelentős, de nem átfogó: korlátozás
- ☐ B) Jelentős és átfogó: ellenvélemény
- ☐ C) Jelentős és átfogó: véleménynyilvánítás elutasítása
- ☐ D) Jelentős, de nem átfogó: hatókör korlátozás

Vezetői levél

- Javítandó területek, rendszerhibák
- Dilemma: csak a számviteli területre, vagy más területre is ?
- Következő évben ellenőrizni, hogy a vezetőség megcsinálta-e amit ígért

PÁRBESZÉD, HOZZÁSZÓLÁSOK

- Személyes tapasztalatok, vélemények, példák a talált eltérések témakörében
- Személyes tapasztalatok, vélemények, példák a könyvvizsgálói jelentés és a vezetői levél témakörében